EESTI SEISUKOHT EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 258 ALUSEL EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSE KOHTA

I. Sissejuhatus

Välisministeerium esitab Vabariigi Valitsuse istungile Eesti seisukoha Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) artikli 258 alusel Eestile saadetud ametliku kirja kohta.

Eesti sai 25. septembril 2026 Euroopa Komisjonilt (edaspidi *komisjon*) ametliku kirja rikkumismenetluses nr 2026/0559. Komisjon leiab, et Eesti ei ole riigisisesesse õigusesse tähtaegselt üle võtnud direktiivi (EL) 2024/1788, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturgude ühiseid norme[1] (edaspidi *direktiiv*). Direktiivi ülevõtmise tähtpäev oli 5. augustil 2026.

Eesti nõustub komisjoni etteheitega. Eesti teatab, et võtab direktiivi üle maagaasiseaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega, mille eelnõu on esitatud ametkondlikule kooskõlastamisele. Eelnõu plaanitakse esitada valitsusele heakskiitmiseks vahetult pärast uue valitsuse ja parlamendi töökorralduse stabiliseerumist eeldatavalt 2027. aasta aprillis. Seadus jõustub eeldatavalt sügisel 2027.

Komisjoni ametlikule kirjale vastamise tähtpäev on 25. novembril 2026.

Seisukoha ametlikule kirjale vastamiseks koostasid Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna energiaturgude ekspert Marie-Ursula Vaks (marie-ursula.vaks@kliimaministeerium.ee, 639 7674) ja Välisministeeriumi Euroopa Liidu õiguse büroo jurist Marika Toim-Moktefi (marika.toim-moktefi@mfa.ee, 637 7437). Rikkumismenetluses komisjonile vastuse esitamise eest vastutab Välisministeeriumi juriidiliste ja konsulaarküsimuste asekantsler Kerli Veski.

II. Ülevaade rikkumismenetluse senisest käigust

Eesti sai 25. septembril 2026 komisjonilt ametliku kirja rikkumismenetluses nr 2026/0559, milles komisjon heidab Eestile ette Kliimaministeeriumi valitsemisalasse kuuluva direktiivi (EL) 2024/1788 mitteõigeaegset ülevõtmist.

III. Komisjoni etteheide ja Eesti vastus

Komisjon leiab, et Eesti ei ole komisjonile teatanud ülevõtmise meetmetest, mis tagaksid direktiivi kõigi sätete täitmise. Seetõttu järeldab komisjon, et Eesti ei ole täitnud direktiivist tulenevaid kohustusi ega direktiivi tähtaegselt üle võtnud.

Eesti **nõustub** komisjoni etteheitega. Eesti selgitab, et võtab direktiivi üle maagaasiseaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega, mille eelnõu on esitatud ametkondlikule kooskõlastusele[2] . Seoses lähenevate Riigikogu valimistega 2027. aasta märtsis ning sellest tuleneva menetlusliku ajakavaga esitatakse eelnõu valitsusele heakskiitmiseks vahetult pärast uue valitsuse ja

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1788, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturgude ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ (uuesti sõnastatud) (ELT L, 2024/1788, 15.7.2024).

[2] https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/a23bdfd9-c625-48d2-916b-731fcb90a898

parlamendi töökorralduse stabiliseerumist, eeldatavalt 2027. aasta aprillis. Eeldatavasti võetakse seadus vastu ja see jõustub 2027. aasta sügisel.

Eesti selgitab, et ülevõtmise ettevalmistamine on olnud tavapärasest mahukam, kuna direktiiv muudab ulatuslikult gaasituru regulatsiooni ja toob juurde vesinikuturu põhimõtted, mis on Eestis alles kavandamise järgus. Eesti peab välja töötama riigisisesed ja piiriülesed lahendused, mis oleksid terviklikud, õiguskindlad ja praktikas rakendatavad.

Eesti rõhutab ühtlasi, et osaliselt on direktiiv üle võetud ning direktiivis sätestatut Eestis juba ka rakendatakse. Direktiivi ülevõtmistabel osalise ülevõtmise teavitamise kohta on lisatud Themisesse. Taastuvenergiast gaasi tootjatel on võimalus juba tegutseda gaasiturul[3] ning vesinikuturg ja -võrk on planeerimisjärgus.

IV. Rikkumismenetluse edasine kulg ning põhisumma või karistusmakse kohaldamise võimalus rikkumise jätkumise korral

Ametlik kiri tähistab esimest formaalset etappi ELTL artiklis 258 sätestatud rikkumismenetluses. Kui komisjon Eesti vastusega ei nõustu, võib komisjon esitada Eestile põhjendatud arvamuse, milles määrab kahekuulise tähtaja rikkumise kõrvaldamiseks.

Kui Eesti põhjendatud arvamusele vastamise ajaks komisjoni ülalnimetatud direktiivi ülevõtmise meetmetest ei teavita, võib komisjon pöörduda Euroopa Kohtusse ja nõuda rahalise karistuse määramist. Euroopa Kohus võib määrata Eestile rahalise karistuse vastavalt ELTL artikli 260 lõikele 3. Põhisumma (ühekordne summa, minimaalselt 199 000 eurot) määramist võib komisjon nõuda juhul, kui põhjendatud arvamusele vastamise ajaks ei ole direktiivi üle võetud, isegi kui direktiiv võetakse üle enne kohtuotsuse tegemist.[4] Kui rikkumine kestab veel kohtuotsuse tegemise ajal, saab komisjon nõuda karistusmakse kohaldamist iga kohtuotsusele järgneva päeva eest, mis kulub direktiivi täieliku ülevõtmiseni.[5]

[3] Maagaasiseadus, RT I, 30.06.2026, 95. https://www.riigiteataja.ee/et/akt/130062026095?leiaKehtiv, § 19.
[4] Põhisumma arvutamise valem: baasmäär 1190 EUR x tegur n (Eesti puhul 0,06) x rikkumise kestus (direktiivi ülevõtmise tähtpäevast) x raskuskoefitsient (skaala 1–20).
[5] Karistusmakse (päevas) arvutamise valem: baasmäär 3560 EUR x tegur n (Eesti puhul 0,06) x kestuskoefitsient (skaala 1–3) x raskuskoefitsient (skaala 1–20).